

DEEL 1. Zevende brief

“De Chinesche spraak heeft gants geen over een komst met all de gene die in de werelt in swang gaan...” Met wat hij daarover vertelt zal men zeker geen Chinees leren: hij publiceert een *“Verhandeling van alle de woorden die de Chinesche spraak uytmaken”*, schrijft dat er vijf tonen zijn om een woord uit te spreken. De taal is daarom moeilijk te leren *“‘t Is de memorie niet dewelke in die gelegenheit arbeydt; maar d’inbeelding en het oor...”*

Over het schrift, het papier, de inkt, de boekdrukkunst en de literatuur. Over Confucius schrijft hij niet minder dan 6 bladzijden.

Hij geeft dan 14 *“zetregels...die ik getrokken hebbe uyt een Boek by een van d’eerste Mandaryns van het Keyserrijk die tegenwoordig tot Peking regeert, opgesteld.”* (pp. 152-159)

- 1. Een wijs man moet naar geen schoonheit wenschen.*
- 2. Men moet sig selfs bepalen, so men volmaakt wil wesen.*
- 3. Een man moet dikmaals veranderen, so hy volstandig in de wijsheit wil sijn.*
- 4. De Grooten in een Koningrijk sijn niet altijd de grootste mannen van den Staat.*
- 5. Een middelmatig gebrek wijst dikmaals groote hoedanigheden aan.*
- 6. Een Vorst is sonder raadt wanneer hy al te veel verstant heeft, en dat hy sijn gevoelens t’ eerst segt.*
- 7. Een wijs man vordert heel veel, vermits de rechte weg altijde de kortste is. In tegendeel een quaat Staatkundige komt later tot sijne eynden, vermits hy op omwegen en kromme voetpaden wandelt.*
- 8. De gene die d’aldervolmaakste staat begeren, soeken dikmaals geen volmaaktheit, maar sagtigheit. So gy u selven in dese werelt wilt vast stellen, weest dan wel indagtig, dat een nieuw slag van leven aan te nemen, niet ander is als van d’eene moeyte tot d’ander tetreden.*
- 9. De gene die naarstig sijn, en die alles willen doen, stellen veel dingen tot sanderen daags uyt. [Het Nederlands moet hier in het bijzonder, goed gelezen worden!]*
- 10. Men moet zich niet verwonderen, dat een wijs man langsamer op de weg van de deugt gaat, als de quaden op die van d’ondeugt. De drift drijft aan, en de wijsheit bestiert een Man.*
- 11. De waare Adel bestaat niet in het bloedt, maar in de verdienste. Wy sijn van een heel verheve rang, wanneer de deugt ons belet om met de rest van de menschen te kruypen.*
- 12. In de Staat daar wy in sijn, bestaat de volherdinge in het goede, minder daar in dat men niet valle, dan dat men weder opsta so dikmaals als men gevallen is.*
- 13. Daar is geen mensch die de helft van sijn gebreken niet bedekt; niet te min hoedanig hy sig ook vleyt, hy soude beschaamt sijn aan andere sodanig voor te komen, al hy sig selfs voor komt.*
- 14. Spreek noyt van u selven tegen andere, noch ten goede, vermits sy u niet geloven mogten; noch ten quade, vermits sy er reets meer van geloven als u lief is.*

Le Comte is duidelijk onder de indruk van Confucius.

nodig heeft / om hem mede rang onder onse wijse mannen van d'outhepte te geben. Ik wensche ten minsten / Mijn Heere, dat dat afbeeldsel 't welk ik u home te maken / u niet t'eenemaal mishaagt mag hebben. So hy als nog leefde / so groote wysgeer als hy was / ik ben versichert / dat hy gevoelig soude sijn van de goetkeuring die gy aan hem soude geben. Een getuygenis gelijk het uwe / 't welk altydt verstandig / altydt goet / en oprege is / moet nootsakelijk groote mannen vermaak geben. Perschieden heeft men tot noch toe in Byzantien wepnig staac gemaakt op het denkbeeldt dat het geheele Oosten daar van geformeert heeft; maar wanneer gy het selve met uwe agting eeren sult / so sal al de werelt versichert sijn / dat de outhepte het niet geflatteert heeft / en dat China hem vooz een meester en Heeraar aannemende / sijne verbienste recht heeft gedaan. Ik blijve met een diepe eerbiedt.

M Y N H E E R E,

*Uw Hoogheyt's ootmoedigste en onderda-
nigste dienaar L. J.*